

Teatre català

ANY I

BARCELONA: 5 NOVEMBRE 1932

NÚM 6

EXPANDIMENT DEL TEATRE CATALÀ

Sempre, o quasi sempre, que es parla de les vicissituds, incidències i possibilitats del Teatre Català, es parteix inconscientment de la base errònia de considerar-lo com una manifestació privativa de Barcelona, amb abstracció absoluta de les altres ciutats i poblacions de llengua catalana. No's tracta d'un cas d'egolatria metropolitana ni menys d'un deliberat criteri aferrissadament centralista. Es simplement, com hem dit, un error comès inconscientment, millor un oblid momentani o un retard de visió; però que repetit l'un dia darrera l'altra, altera molt sovint els termes del problema que volem resoldre bo i enterbolint-lo.

Una ràpida ullada a les comarques catalanes ens donarà una idea clara de les avinenteses desaprovades i de les possibilitats futures. Si una ciutat d'un milió d'habitants, com Barcelona, no pot mantenir decentment, per pròpia aportació ciutadana, una institució teatral amb tots els elements que deuen integrar-la, potser perquè aquest milió no és una col·lectivitat homogènia, sinó una massa caòtica de gent vinguda de tot arreu, la resta de Catalu-

nya pot i deu compensar el desequilibri en profit general i pel manteniment i expansió del Teatre Català, que solament d'aquesta manera pot tenir dret a anomenar-se Teatre Nacional.

Si repassem mentalment la nomenclatura de les grans ciutats i viles catalanes, veurem que moltes tenen una població superior a mantes capitals de província espanyoles que són estació obligada en la ruta de les companyies teatrals castellanes, i quasi totes gaudeixen d'una riquesa material i d'una finor d'esperit que les fa aptes per a estructurar una àmplia i ambiciosa organització teatral catalana que actui i faci sentir la seva influència cultural i artística, d'una manera constant i progressiva, en tots els àmbits de la terra catalana. Anotem no més, sense ordre de prelación i tal com ens venen a la memòria, els noms de poblacions importants que podrien ésser punts destacats en la xarxa que caldria estendre per tot Catalunya, per exemple Girona, Figueres, Sant Feliu de Guíxols, Palamós, Lleidà, Cervera, Balaguer, Tarragona, Reus, Tortosa, Valls, Montblanc, Vilanova i Geltrú, Vilafranca del Penedès, Vic, Granollers, Mataró, Terrassa, Sabadell, Manresa, Igualada... A més, les viles d'aigües i d'estiu.

No faltarà qui ens titlli bur-

lescament d'haver pretès descobrir un nou món explorat, explotat i recorregut a tort i a dret per tota mena de companyies de teatre ja formades o formades expressament. Els còmics coneixen a bastament tots els pobles de Catalunya i els pobles també ens podrien donar raó de tots. Això ja ho sabem. Malgrat tot, les poblacions catalanes viuen generalment desvinculades d'un teatre català regular i normal, pel motiu de que reben solament la visita de les companyies, diem-ne oficials, quan aquestes han acabat la temporada en els teatres llurs i surten de « tournée » a explotar les obres de més crit i no més que aquestes. Per altra part, actuen periòdicament en les comarques, agrupacions de professionals, molt estimables moltes d'elles i dignes de tota sort, que no podent tenir cabuda en les formacions de la capital o bé per preferir la vida ambulante, van tot l'any de poble en poble a donar representacions isolades o en tanda. Acostumen a alternar traduccions i obres de repertori. Mercès a aquestes companyies transhumants i als elencs d'« amateurs » que mantenen encesa a cada poble la flama d'amor al teatre nacional les noves generacions no s'han desentregut del tot de la coneixença de les obres escrites fins abans d'ahir pels nostres au-

tors consagrats i que estan des-
terrades d'una manera qua i de-
finitiva dels teatres barcelonins
per un error de tàctica, del
qual pensem parlar-ne un altre
Les «Associacions d'Amics
dia.

del Teatre», creades fa alguns
anys en diversos indrets de Ca-
talunya, responien ja en prin-
cipi a n'aquest noble afany de
portar a les comarques quelcom
més que uns rescalfats insípid
o indigestes i que unes tristes
funcions de «bolo» a base de
la darrera niciesia de moda. A-
questa finalitat no ha reexit,
no sabem si per manca d'am-
bient o dificultats d'enllaç. El
que ens consta, dissortadament,
és que algunes d'aquestes «As-
sociacions d'Amics del Teatre»
han desvirtuat d'una manera tan
llastimosa els seus propòsits ini-
cials, que no solament no els
preocupa per res el teatre ca-
talà, sinó que han esdevingut
en introductors en les ciutats
respectives de companyies de
teatre castellà, que es pot dir
que abans quasi no es movien
de Barcelona.

Quan s'embesteixi de ferm i
amb la necessària serietat l'as-
sumpte de la consolidació i
permanència del teatre català,
cal esguardar-lo en conjunt, te-
nint en compte que no es va
a fer un teatre solament per
a us i gaudi de la ciutat de
Barcelona, sinó per a tot Ca-
talunya, de manera que obra
que s'estreni o representi a la
capital sigui immediatament re-
petida i coneguda en el gran
nombre de poblacions catala-
nes, que per la llur importàn-
cia i afició al teatre mereixen
aquesta deferència. Recomana
aquesta estructuració de la ins-
titució teatral catalana la neces-
sitat imperiosa de que la nos-

tra cultura sigui integral i arri-
bi a tothom, apart de que ar-
ticulant l'actuació del teatre de
Catalunya en la forma sumà-
riament esbossada, n'augmenta-
riem la solidesa i difusió, les
obres podrien assolir un nom-
bre insospitat de representa-
cions i hom podria possible-
ment, donar entrada en els qua-
dros de companyia al conside-
rable nombre d'artistes que,
malgrat el mèrit d'alguns d'ells
i els serveis que porten fets,
es troben en atur forçós o es
veuen obligats a córrer en fa-
ràndula per aquests mons de
Déu.

Ens abelleix nodrir encara
més les il·lusions i deixant-nos
portar, no per la fantasia, sinó
per la visió d'un teatre pròs-
per, creixent i fort, que cap
estornut de mosquit l'encosti-
pi, pensem encara amb la su-
perior expansió que pot tenir
el Teatre Català fora del terri-
tori estricte de la nostra patria.
Pensem amb les Illes Balears,
les terres de València i del
Rosselló, catalanes per la his-
tòria, per la llengua i per la
sang, i eixamplant encara l'ho-
ritzó de les possibilitats, dei-
xeu-nos imaginar com en un
avenir que voldriem proper, el
nostre Teatre corregués triom-
falment, fent-hi llargues i so-
vintejades estaries, pels països
de llengua d'Oc, racialment ger-
mans nostres i on el nostre
idioma és entenedor per mi-
lions d'homes.

LES DISSIDENCIES

II

Abans que l'«Associació d'Au-
tors Catalans» pogués inaugu-
rar llurs tasques estrenà So-
ler el drama «La ratlla dre-
ta», circumstància que posà ter-
me a la cordialitat que sem-
blava existir entre aquell i el
grup d'autors representats per
«La Renaixença». Dic que la
cordialitat era aparent, per tal
de no llevar als fets la més
petita substància. Vegi's, sinó.

A l'any 1884 i part del 1885,
publicà Soler setmanalment a
«La Renaixença» articles sobre
temes d'interés general. El di-
ari, que li havia estat sempre
hostil, deixà llavors de moles-
tar-lo, per bé que els elogis a
les obres que estrenava no de-
passessin els límits de la més
estricta cortesia. En produir-se
una estrena de Soler, deia «La
Renaixença», invariablement:
«La circumstància de tratar-se
d'un company de redacció ens
priva...», etcètera. I deixava d'o-
cupar-se de l'obra per a parlar
dels interpretadors. Acabà So-
ler d'escriure articles a «La Re-
naixença», s'esdevingué l'estre-
na de «La ratlla drete», i el
redactor encarregat de jutjar
l'obra caigué despiatadament da-
munt de Soler.

Malgrat el bon desig que ani-
mava als autors dissidents, no
fou possible de començar la
nova temporada de teatre català
fins al mes de desembre, i en-
cara no pas al Principal, ocu-
pat per Rafael Calvo. L'«Asso-
ciació d'Autors Catalans» ha-
gué d'anar al Novetats, les tau-
les del qual li foren cedides
dos cops a la setmana. Tutau,

Frederic Soler

Frederic Soler

empresari del teatre, es reservà la resta dels dies per a fer-hi els gèneres i les obres que convinguessin a ell, particularment.

En la funció inaugural estrenà l'«Associació d'Autors Catalans» el drama «Lo combat de Trafalgar», de Pere Anton Torres. Cal llegir la crítica que de l'obra publicà «La Renaixença» per a comprendre fins a quin punt era Soler l'obsessió dels homes de l'«Associació d'Autors Catalans». Les lloances adreçades a Pere Anton Torres resten ofegades per una muntanya d'allusions i de pedretes llençades al terrat del dramaturg rival. Ací va una mostra:

«En això d'escollir assumptes i crear situacions d'efecte no convencionals ni estirades pels cabells — dit sia sense mortificació d'altri —, no hi ha qui passi la ma per la cara al senyor Torres.

«Sense prolixitat, sense èmfasi, sense amaneraments rebuscats, brollen de la boca dels personatges paraules de foc que escalfen a l'auditori,

«El públic cridà l'autor a les taules, no per a seguir una rutinària galanteria, sinò per a pagar-li un tribut d'agraïment».

La temporada de Tutau al Novetats acabà el dia 23 de maig de 1886. Amb la temporada, l'actuació de l'«Associació d'Autors Catalans», que en el terme de gairebé sis mesos estrenà una obra en tres actes de cada un dels autors Pere Anton Torres, Albert Llanas, Riera i Bertran, Roca i Roca, Guimerà i Arús i Arderiu. Compongueren la torna quelques actes solts de Colomè, Aulès, Vilanova i no recordo si algún altre. En el mateix espai de temps donà Soler una obra nova de Ferrer i Codina, una d'Aulès i una de Martí i Folguera. En semblar-li oportú estrenà «Lo pubill» i «Lo lliri d'agua», produccions que afermaren el crèdit i la popularitat de que gaudia en el concepte públic; dos èxits de la mena dels que feien emmudir als contradictors més entossats. El de «Lo lliri d'agua» pogué tot just encetar-se, car es perllongà a l'any següent.

A la temporada abans havia estrenat ja «Sota terra», drama que s'encastà materialment al cartell. La durada d'una obra tenia per la data bon xic més més d'importància de la que té avui, car solien fer-se les més de les comèdies, quatre o cinc vegades. En els Estatuts de l'«Associació d'Autors Catalans» s'establí que en arribar una producció a la vuitena representació, fos atorgada a l'autor una funció d'honor i benefici.

A la temporada següent, o sia la de 1886-87, passà l'«Associació d'Autors Catalans» al teatre Ribas, rebatejat per les circumstàncies amb el nom de «Teatro de Cataluña», en castellà. El «Teatro de Cataluña» arribà fins a nosaltres amb el

[Angel Guimerà a l'any 1885]

nom d'«Eldorado». Per a la nova tongada prometé l'«Associació d'Autors Catalans» obres de Víctor Balaguer, Teodor Baró, Franquesa i Gomis, Guimerà, Llanas, Roca i Roca, Ribot i Serra, Ubach i Vinyeta i Vidal Valenciano. Amb la propaganda de la segona campanya seguia l'«Associació d'Autors Catalans» barrejant-hi les indirectes a Soler, com ho prova aquesta gazetilla inserida a la «La Renaixença»:

«Cinc produccions dramàtiques de don Frederic Soler s'anuncien per a el pròxim hivern al Romea. Son els títols respectius, «L'idol de fanch», «La bruixa», «Lladregada», «Judas» i «La carta de navegar».

Soler respongué a l'escomesa amb una nota en la que deia tenir l'empresa del Romea obres de Pere Anton Torres, Víctor Balaguer, Josep M. Arnau, Teodor Baró, Josep Feliu i Codina, Josep i Manuel Lasarte, Frederic Soler, Anton Ferrer i Codina, Ramon Bordas, Josep Martí i Folguera, Conrad Roure, Joan Maluquer i Viladot, Joan Molas i Casas i Josep M. Pous.

La temporada de Tutau al «Teatro de Cataluña» durà de mitajns d'octubre del 1886 al 17 d'abril del 1887. L'«Associació d'Autors Catalans» donà a conèixer en sis mesos tres obres en tres actes cada una, corresponents als autors Ubach i Viñeta, Roca i Roca i Riera i Bertran. Per compte de Tutau, ço que vol dir al marge de l'«Associació», estrenaren Teodor Baró i Arús i Arderiu. Poques estrenes, certament, atès sobretot el nombre d'autors freturosos de veure's representats, a algú dels quals li hauria calgut un teatre per a ell sol. Pels dies en què s'incubava la temporada del «Cataluña», circulà Albert Llanas una gazetilla que deia:

«El celebrat escriptor Albert Llanas ha entregat a l'«Associació d'Autors Catalans» els dramas en tres actes, «Un parricidi» i «Fora del Còdic»; les comèdies en tres actes, «La claueta d'or», «Entre poc i massa», «Dos i dos quatre i deu ...atorze», i les en un acte, «Foc i aigua» i «La mosca balba».

Tan copiosa producció no valguè per a res a Albert Llanas, el nom del qual no sortí ni una vegada al cartell.

Sense estrenar cap dels títols que li acumulà «La Renaixença», aconseguí Soler aquella temporada els dos èxits remarcables, que foren «Batalla de reines» i «La vivor de l'estornell». Drama, el primer, que segons manifestà el crític de «La Renaixença», és un dels que més acusen les qualitats de l'autor i dels en què menys s'hi veuen els seus defectes i en el que la pintura dels caràcters hi és feta de mà mes-

tra; en el què l'interès dramàtic va sempre en augment; en el què les escenes brillants es succeeixen... Diguè — a més — «La Renaixença», que l'exposició era en «Batalla de reines» magnífica, i el desenvolupament mestrívolament conduït; que eren els versos sonors i acurats, i que s'hi descobrien ça i enllà passatges i descripcions poètics i definitius. Finalment, que contenia el diàleg pensaments felicíssims. «Batalla de reines», segons el parer del crític de «La Renaixença», figuraria molt de temps en els cartells.

Molt abans de què s'esvaís l'encens cremat a honor de «Batalla de reines», a la dotzava representació de l'obra i contrastant amb la parsimònia amb què es produïen els dirigents de l'«Associació d'Autors Catalans», contrastant, sobretot, amb la discreció — potser fóra millor dis mediocritat —, que traspuaven les obres per ells avalades, tornava Soler a la palestra amb «La vivor de l'estornell», un acte «per a matar l'estona» i al qual, no obstant la seva manca de pretensions, calificà el mateix crític de «La Renaixença» de model en el gènere, car conté, afirmà, un argument senzill, enginyós i discretament desenrotllat i escenes rublertes d'acudits de bona llei; encert en la personificació dels personatjes, etcètera. «Si algú defecte haguéssim d'oposar a l'obra — diguè el crític —, seria l'excès de vida que batega en la mateixa».

El final de la història de l'«Associació d'Autors Catalans», queda per a el número vinent.

Una mica de continència, senyors!

L'Ajuntament de Barcelona, la fama de prodigalitat del qual és ben palesa, i data ja de temps remots, no vol desmentir-la ni en un aspecte tan modest com el de repartir honors i distincions.

Nosaltres, que ens hem imposat el patriòtic sacrifici de no barrejar-nos en afers polítics de cap mena, no volem dir res dels deliris administratius de la nostra primera corporació municipal. Ara, però, quan les seves activitats envaeixen un terreny que ens és tan grat com el teatre i les coses que d'ell deriven, no sabriem perdonar-nos el silenci.

Ens referim al nomenament solemne de «Filla predilecta de la ciutat de Barcelona», atorgat a favor de Margarida Xirgu.

Cuitem a dir que no ens mou cap prevenció contrària a la notable actriu. Ens sembla, però, excessiva, per no dir imprudent i desorbitada, la distinció de què se li ha fet mercè.

Apart la «gaffe» de nomenar-la «predilecta» — la senyora Xirgu si no estem mal informats, no va néixer a Barcelona — no la creiem pas amb mèrits prou rellevants, per a embadalir-nos provincianament amb la seva figura.

Com actriu, és ben estimable — qui ho negaria! — Es, indiscutiblement, una primera figura de l'escena espanyola i ho fou, temps era temps, de l'escena catalana. El que ha estat i el que és, però, tant com al propi temperament, ho deu a la manca d'altres personalitats més

sobressortints. L'actriu genial, cradora, que marca una època, forma escola i deixa la empremta inesborrable de les seves creacions, no és el cas de la Sra. Xirgu. D'ella podriem dir, per exemple, elogiant-la amb desmesura: « En « Zazà », estigué formidable; en certs moments recordava a Sarah Bernhardt ». I aquest judici — el més alt que pot mereixe'ns — ja diu ben clar la diferència a establir entre el geni autèntic i les síntesis que se'ns ofereixen i encara amb no massa freqüència.

No. La senyora Xirgu no és genial. Si un temps havíem cregut que podia arribar a ésser-ho, ara, en la plenitud del seu art, podem judicar-ho amb justesa, sense apassionaments favorables ni adversos, tal com ella és, no pas tal com alguns volen que sigui o hauriem desitjat nosaltres que hagués estat.

Sota el punt de vista artístic, doncs, la distinció alorgada a Margarida Xirgu, és excessiva. Porta l'estigma d'un provincianisme baladrer, efectista, innocent i curt de gambals. Ens avergonyeix que un senyor Giralt hagi convençut, sense rèplica, tot un Consistori, entre les personalitats del qual creïem hi havia algunes personalitats més equànimes i més sensibles als afanys d'universalitat de Barcelona, avui capitalitat de la Catalunya renaixent.

Sota un altre aspecte, però, és encara més greu aquesta lleugeresa del nostre Ajuntament.

La senyora Xirgu—usant d'un dret respetabilíssim — deser-

Margarida Xirgu

tà de la nostra escena, quan hi era més necessària, quan més dies de glòria podia proporcionar-li, quan, precisament es migrava per la deserció en massa de llurs primeres figures i de llurs eminents comparses.

La senyora Xirgu va fer, al capdavant, el que feren els altres. En cerca de profit i de glòria va explotar terres enllà el prestigi guanyat a casa nostra; va augmentar-lo, encara, considerablement i és avui, sens dubte possible, la primera figura femenina de la dramàtica castellana. Tot això, humanament considerat, és indiscutible. Ens en podem lamentar, mes no blasmar-ne, enduts per un xiroi paroxisme patriòtic. La senyora Xirgu va seguir el camí que convenia a ella, va obeir els impulsos de les seves respectables i legítimes ambicions i es lliurà plenament, sense reserves sentimentals de cap mena, a la seva vocació. En nom de quin sagrat fetitxisme podíem privar-li-ho?

Resignem-nos-hi, doncs; no

n'hi fem retrets. Respectem la seva voluntat, per molt que ens hagi dolgut. Posem-hi un vel de silenci i ni tan sols volgüem recordar-li el baid amarg que va deixar-nos, si una avinentesa falaguera ens permet admirar-la de nou.

Res més, però. Si en la seva actitud no hi sabem trobar motius reals de censura, no ens rebaixem a voler trobar-n'hi mereixedors de premi.

Els nostres regidors s'han excedit, han obrat de lleugers, d'atabalats i de badocs. Han conferit, sense ni tant sols discutir-lo, un títol honorífic a una actriu que, com a tal, està ben lluny de merèixer i que per altres virtuts d'ordre sentimental o patriòtic no mereix gens.

Olímpic senyor Giralt! Perquè no us lliureu plenament a les vostres fantasies financeres, sense recordar — ai là! — aquells temps, ja llunyans, en què exerciau d'autor de « La barcelonina » i « Boi el meravellós »? Quin profit voleu treure'n que no us hagués estat ofert amb escreix? Es que potser aspireu a merèixer, també, l'honor d'ésser proclamat « fill predilecte » de Barcelona? Per ço que es veu no és cosa difícil.

UN CIUTADA VULGAR.

CUA DE GALL

Per informacions que rebem, en alguns medis d'aficionats que fins ara havien conreat teatre català, exclusivament, hom remarca una tendència a posar en pràctica, en el pitjor sentit, el criteri híbrid, ridícul, provincià, de la «conllevaria». Hi ha qui alterna les representacions catalanes amb obres castellanes del to més castís.

A qui voleu fer riure, amics?

El teatre castellà, que mereix tots els nostres respectes, però en el lloc que li escau, no necessita a Catalunya qui l'ajudi d'una manera humiliant i ofensiva, puix li sobren costats, amb detriment sovint dels valors autòctons.

Els qui us entabanen, aficionats que feu castellà (?), volen desnaturalitzar-vos, posant-vos abans en situació ridícula.

Tal vegada us heu deixat influenciar per alguna «Associació d'Amics del Teatre» que va començar per voler protegir el nostre teatre i ha acabat per donar la més «cursi» de les preferències a les representacions en llengua castellana, «cursileria» més grotesca si hom té en compte on i per qui es practica.

□ □ □

L'etern pessimista i l'optimista irreductible es troben a la Rambla, davant del «Poliorama».

—Ja ho veus!, diu el primer, un teatre en lloc centric, de proporcions escaients, reformat amb gust exquisit, que hauriem d'haver guanyat per a l'escena catalana i que torna a ésser feude del teatre d'importació.

—La passió us fa perdre el coneixement, respon l'optimista. Quants teatres representen en català, actualment a Barcelona? El Romea, un; l'Espanyol, encara que faci el seu gènere, dos i quasi podríem dir tres, afegint-hi el Parthenon, puix si bé alterna teatre català i castellà, cada dia guanya posicions el nostre idioma en aquella casa. Això sense tenir en compte les representacions en català que es donen cada diumenge a un gran nombre de societats amb categoria de teatre.

—Si, però total... poca cosa.

—Està bé. Compta ara els teatres que enguany representen en castellà. El «Barcelona», un i ara el «Poliorama», dos. I prou! Es pot dir que mentres el teatre castellà recula, la

nostra escena manté encara les seves posicions.

—Et descuides el «Novetats», el «Victoria», el «Còmic», l'«Apolo»...

—Però aquets fan teatre líric...

—...En castellà.

—Podries afegir-hi el Liceu.

—Aquest no és ni carn ni peix. I a més, la temporada que s'apropa, si es fa, estarà per per dessota del nivell dels programes dels susdits teatres.

□ □ □

Una dèria és sempre respectable i si a més respon a un desig noble, deu ésser compartida i estimulada. Uns amics, valerosos i incansables quixots, segueixen adalerats cercant un teatre per fer-hi una temporada on puguin tenir lloc les obres i els comedians que no caben o no són admesos en el teatre que per ésser únic, es devè l'oficial.

La persecució de locals és fadigosa. Ara falla el «Goya», després l'«Urquinaona»... Qui sap si el «Kursaal»?

Passen els mesos i quan els nostres amics trobin, potser, l'hostal acollidor, ja no serà temps de fer comèdia.

Premi Ignasi Iglésias

Dilluns, dia 31 d'octubre, varen constituir-se a la Generalitat els membres que formen el Jurat del «Premi Ignasi Iglésias».

Va donar-los possessió el delegat del Consell de Cultura al Comitè gestor de premis literaris, Lluís Nicolau d'Olwer.

Fou elegit president del Jurat, el senyor Pere Corominas i secretari, el senyor Joan Corràs.

Com que segons les bases de concessió del «Premi Ignasi Iglésias», es consideren en condició d'optar al premi totes les obres dramàtiques estrenades entre el dia 1 d'octubre de 1931 i el dia 30 de setembre de 1932, el Jurat fa avinent a tots els que hagin estrenat dintre l'esmentat període en algun dels teatres de Catalunya i vulguin optar al premi, que poden enviar per tot el dia 10 de novembre la seva obra, mecanografiada o publicada, al Departament de Cultura de la Generalitat.

Suggestions i Comentaris

Monopoli d'Autors

Hem llegit diversos escrits parlant de la crisi del teatre català.

Els que som entusiastes del nostre teatre hem tingut de veure amb pena com desapareixia la Companyia del Teatre Novetats. Abans havíem tingut de constatar que el Coliseu del carrer de Casp solament s'emplenava en poques ocasions, i això ens faria pronunciar d'acord totalment amb els que parlen de crisi, si no creguéssim que són unes altres les causes bàsiques que produeixen l'allunyament del públic.

Per justificar la crisi del teatre català hom hauria de demostrar que no es produeixen obres, i això no hi ha ningú que ho pugui fer. El que passa és que els empresaris, generalment, amb una tàctica totalment equivocada es preocupen només d'aconseguir les obres dels pocs autors de solvència reconeguda, refusant sistemàticament les que els presenten els autors novells quan aquests, plens d'entusiasme, curullats d'illusió, arriben a les portes del teatre amb l'obra sota l'aixel·la. L'empresari amb una fredor desmoralltzadora refusa l'obra sense ni tan sols prendre's la molèstia de llegir-la, enderrocant les més íntimes esperances del novell autor.

L'empresari no deixa viure tranquil a l'autor pretigiós, procurant a ultrança l'obtenció d'una estrena, perquè confia la major part de l'èxit, en l'exploatació del nom de l'autor en els cartells anunciadors. I com a conseqüència d'aquest procediment les celebritats són poques i no aconsegueixen produir la quantitat i varietat d'obres que caldria per a sostenir amb esplendor l'escena vernacle, i el

públic, naturalment, o bé ha de resignar-se a veure constantment el mateix, o ha de deixar d'assistir al teatre català.

Tinguin present els empresaris que els pobles que més es preocupen de la seva cultura són els que posseeixen més escoles primàries, ja que seria illús crear grans Universitats i pretendre que els infants naixessin amb la preparació suficient per a ingressar-hi, sense que haguessin de passar per l'escola primària. Amb el teatre succeeix quelcom anàleg. Conec un jove que té escrites algunes obres, que als que les hem llegit ens han semblat senzillament admirables. Començà d'escriure amb una illusió bona, immensa, i després d'haver sentit mots sincerament encoratjadors, ensopegà amb el que han ensopegat tants d'altres, amb la muralla infranquejable que existeix entre l'escenari i el novell autor, anomenada empresari. I aquest minyó que havia concebut tantes esperances i il·lusions, aquest xicot que amb una mica d'humanitat de part dels empresaris tal vegada hauria arribat al cim de la popularitat i hauria estat per consegüent un propulsor del nostre teatre, continua ignorant; les seves obres dormen, potser per sempre, en un calaix del seu modest despatx, i, cosa pitjor encara, aquest procedir ingrat, inhumà, de les empreses li ha mort per sempre l'estímul de seguir creant; ha inhiat totes les seves esperances.

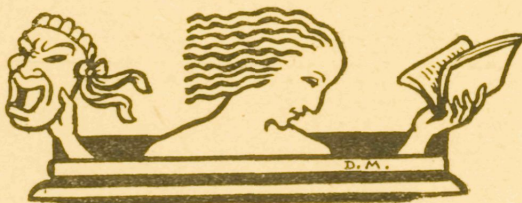
Fa poc que el vaig trobar i en indicar-li que ara havia arribat potser l'hora de bellugar-se puix que tot allò que fa referència a la nostra cultura, tenia l'aprovació que es mereix, em contestà, amb un gest en el que es manifestava l'amargor del que ja ha rebut molts desenganys: Potser sí que ara tothom té un especial interès en fomentar tot el que representi engrandiment de Catalunya, però amic, els empresaris d'avui són

els mateixos d'ahir. Només accepten el que els arriba de part dels que gaudeixen d'un cert prestigi, que són els que formen el monopoli d'autors. A nosaltres, als que comencem, ni tan sols se'ns llegeix. Seguir escrivint equivaldria a crear-me nous desenganys i francament, ja en tinc prous amb els que he rebut fins ara.

Dissortadament abunden casos semblants al que deixem transcrit, i ells, desmenteixen d'una manera categòrica i rodona als qui parlen de les causes que produeixen la crisi del teatre català.

Que canviïn de tàctica els empresaris i atenguin degudament totes les obres que se'ls presentin; que s'acostumin a explotar la qualitat de les obres i no el nom dels autors llurs, i en breu aconseguirem veure un ressorgiment esplendorós i florit de l'escena vernaclea.

J. M. RUBERT

CONSULTORI

Des d'aquesta secció procurarem contestar setmanalment les consultes que ens arribin relatives a coses del Teatre català. Vol dir que facilitarem dades referents a fets, aspectes o moments de la història del nostre Teatre. Tota persona que tingui un dubte per esvaïr, una confusió nascuda de la imprecisió d'una nata, interès per a averiguar quelcom, pot adreçar-nos l'oportuna pregunta, segur de que serà degudament evacuada. Ço que únicament es demana és que sien les pregun-

tes tan clares i concises com farem de manera que ho siguin les respostes.

Lluís Balanyà. — Santa Coloma de Farnés. — «La Llotja» de Millàs-Raurell, s'estrenà el 1926 al teatre de la societat «Foment», de Molins de Rei, amb el títol de «Primer, la vanitat». Al Novetats, dos anys després.

Ramón Ramón. — Esparraguera. — No conec cap Biblioteca pública on es puguin consultar els primers dos anys de «Lo Teatro Regional», setmanari que posseeixen solament quelques particulars. Un d'ells, Salvador Bonavia.

Pere Ginestà. — Pobla de Lillet. — Clotilde Domus deixà l'escena catalana l'any 1899, car marxà al setembre del mateix cap a Valladolid per tal d'incorporar-se a la companyia del teatre Lara, de Madrid, que es trobava en aquell moment a la susdita ciutat castellana. Domus feu la darrera temporada regular al Principal, essent empresa Albert Llanas. Ço de què a Barcelona no hagués endevinat ningú el major o menor mèrit de la Domus, són falòrnies, com ho són el que no haguessim advertit la vàlua d'Enric Borràs fins que a Madrid el revelaren. Aquestes coses poden dir-les només els toca-sons que viuen al marge de les manifestacions artístiques pairals; la gent que no s'assabenta de res fins que sent les esgaripades de fora.

Llorenç Sans. — Sant Feliu del Llobregat. — Em sembla extremadament difícil de trobar una tan grossa quantitat de números de «El Teatre Català» com els que assenyaleu. No fóra més planer procurar-se la collecció completa? Pot-se sortiria algú que s'avingués a desferse'n.

L'ARXIVER

LA REFORMA DE L'ESTUDI MASRIERA

Quan érem infants, sempre que pasavem pel carrer de Bailén, vora la gran via de les Corts Catalanes, ens cridava fortament l'atenció aquell suntuós edifici d'aspecte noble i classicitzant, que senyorejava com un temple en mig de la Barcelona nova. Era l'Estudi Masriera, fogar de belles inquietuds i llar artística d'una dinastia racialment barcelonina, que ha tingut el do singular de trameure's amb el nom l'executòria de bon gust i d'amor a les coses de l'esperit.

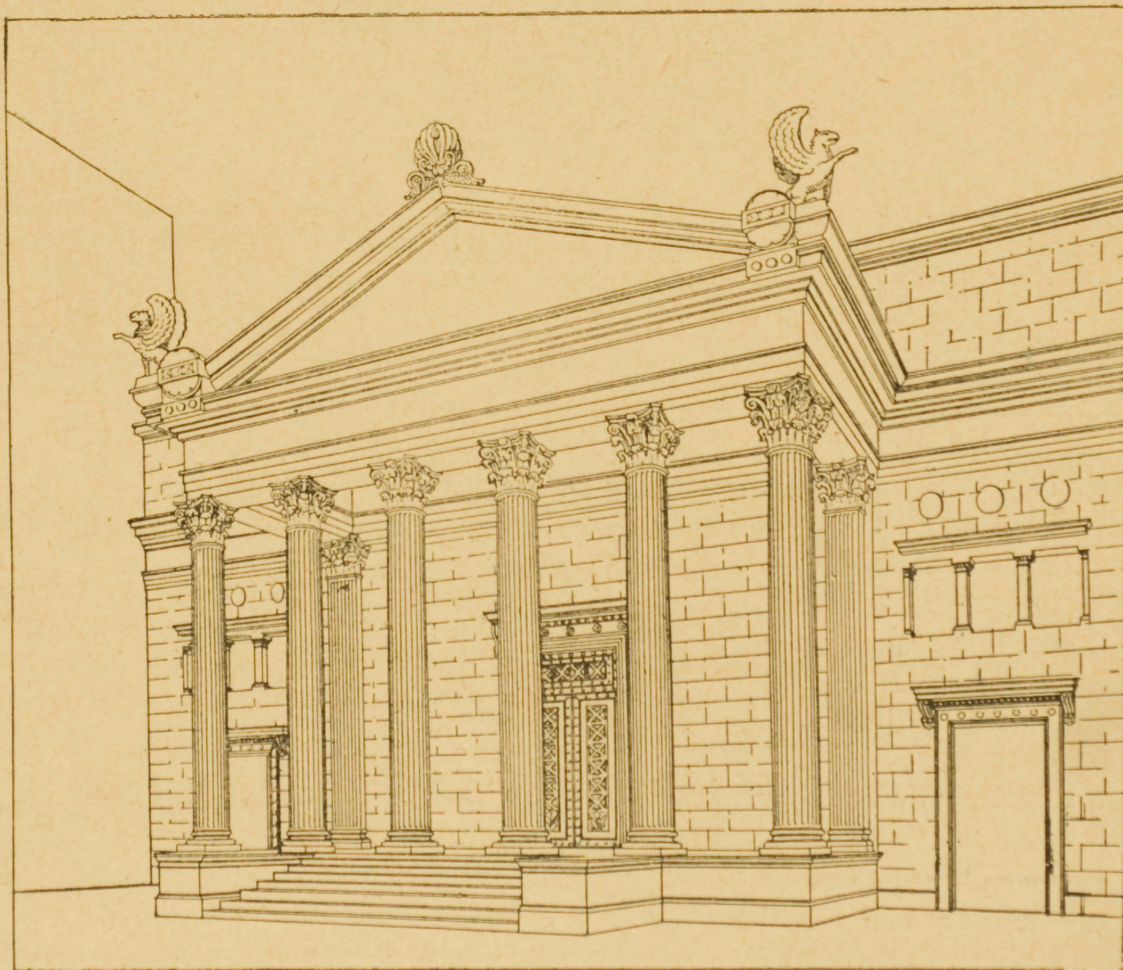
Confessem, però, que sentiem una mena de temença per la sort més o menys llunyana del bell edifici que era com un repete de vertader senyor a les sun-

tuoses edificacions que ho abasagaven tot, que no respectaven res, per tal d'assegurar o augmentar una xifra de lloguers.

La transformació i creixença de Barcelona, tan ràpida i colossal, en proporcions, ens atrevirem a dir, quasi monstruoses, s'ha fet sense gaire intel·ligència i amb la pèrdua i sacrifici de bells aspectes i de monuments d'un valor històric i d'una riquesa artística, dels quals ens costarà molt rescabalar-nos. La utilitat, en el sentit més barroer i més baixament materialista, no ha respectat res i si hem estat testimonis de la sordidesa de molts « senyors » que han despès mi-

lions en la construcció de llurs palaus, sinó els han heretat graciosament, i que no es resignen a renunciar a la rendeta del lloguer de la botiga, del pis o de les golfes i que fins admeten rellogats i tot, com no témer que aquell deliciós per bé que improductiu edifici del rrer de Bailén, mig aclofat ja pel cinturó de cases que l'envolten, no es rendís un dia a la temptació de la utilitat imperativa i desaparegués, com tants altres, per a donar lloc a un gegantí grata-fums, amb pretensions de grata-cels?

Un gest magnífic i pròcer del propietari, senyor Lluís Masriera, ha esvaït no solament els nostres temors sinó que ens dó-

La façana de l'«Estudi Masriera» tal com quedarà després de la reforma,

na motius d'una altra mena de satisfacció, en tant que amics del teatre i, sobretot, del teatre català. Tot just fa una cinquantena que l'«Estudi Masriera» fou construït i el seu actual posseïdor es disposa a celebrar les noces d'or de la seva erecció amb una importantíssima reforma que, deixant en peu l'estructura general de l'edifici i conservant el seu característic aspecte exterior, en ses línies generals, el lliga més a la vida de la ciutat, habilitant-lo per a la realització, en lloc adient i en un ambient delectable, d'aquelles manifestacions artístiques — representacions de teatre selecte, concerts i conferències — que necessiten desenvolupar-se amb intimitat i recolliment i que no trobaven ara a Barcelona la sala adequada.

L'amabilitat del senyor Lluís Masriera ens permet donar

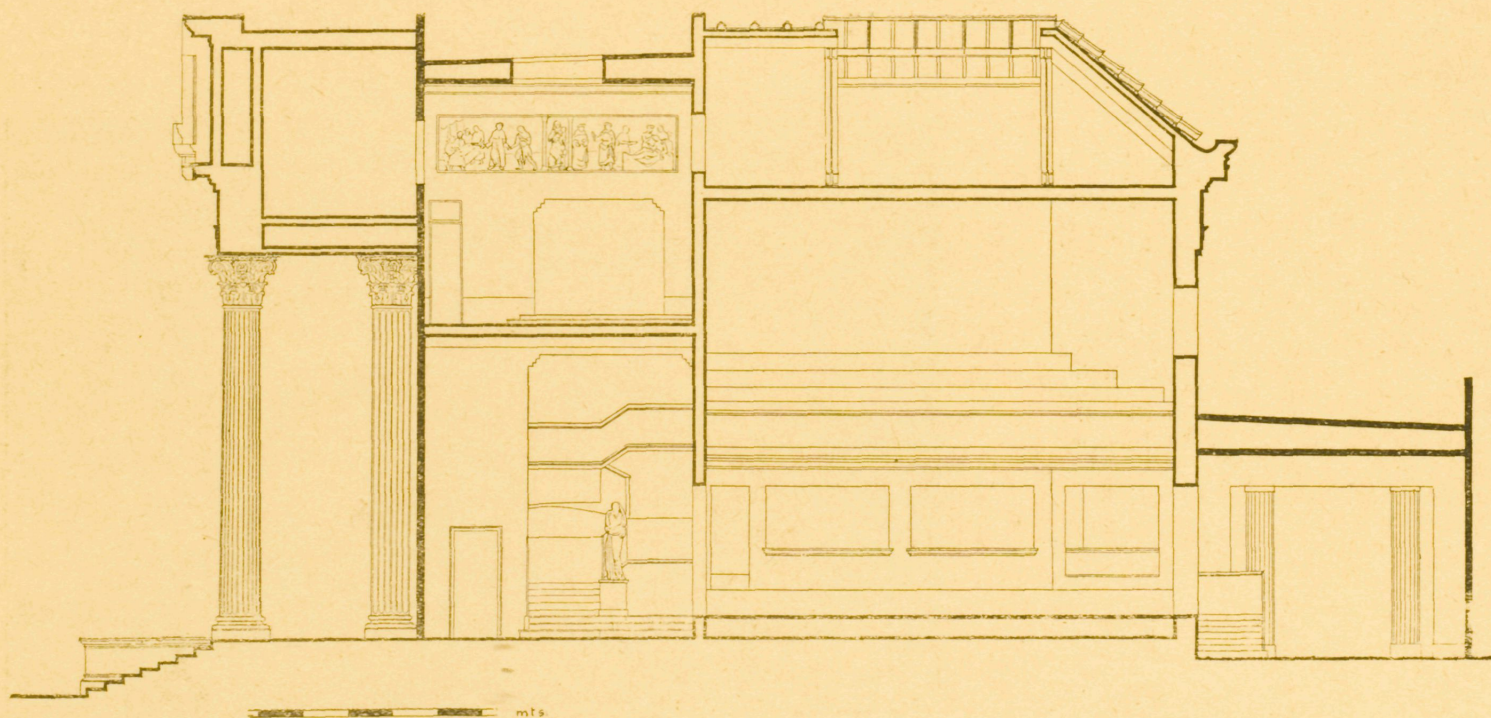
avui una relació succinta de la reforma que s'està efectuant en l'antic «Estudi Masriera» i que ara prendrà el nom de «Stadium», en ço que respecta a la planta baixa, destinada a la nova habilitació de l'edifici, puix en els pisos superiors del mateix hi haurà el taller de pintor del senyor Lluís Masriera amb el seu teatret privat, on continuarà donant les seves representacions la Companyia Belluguet.

De les tres portes que donen eïxida al carrer de Bailén, la central serà destinada al públic per entrar a «Stadium»; per la de la dreta es pujarà al taller del pintor Lluís Masriera i la de l'esquerra donarà accés a l'escena.

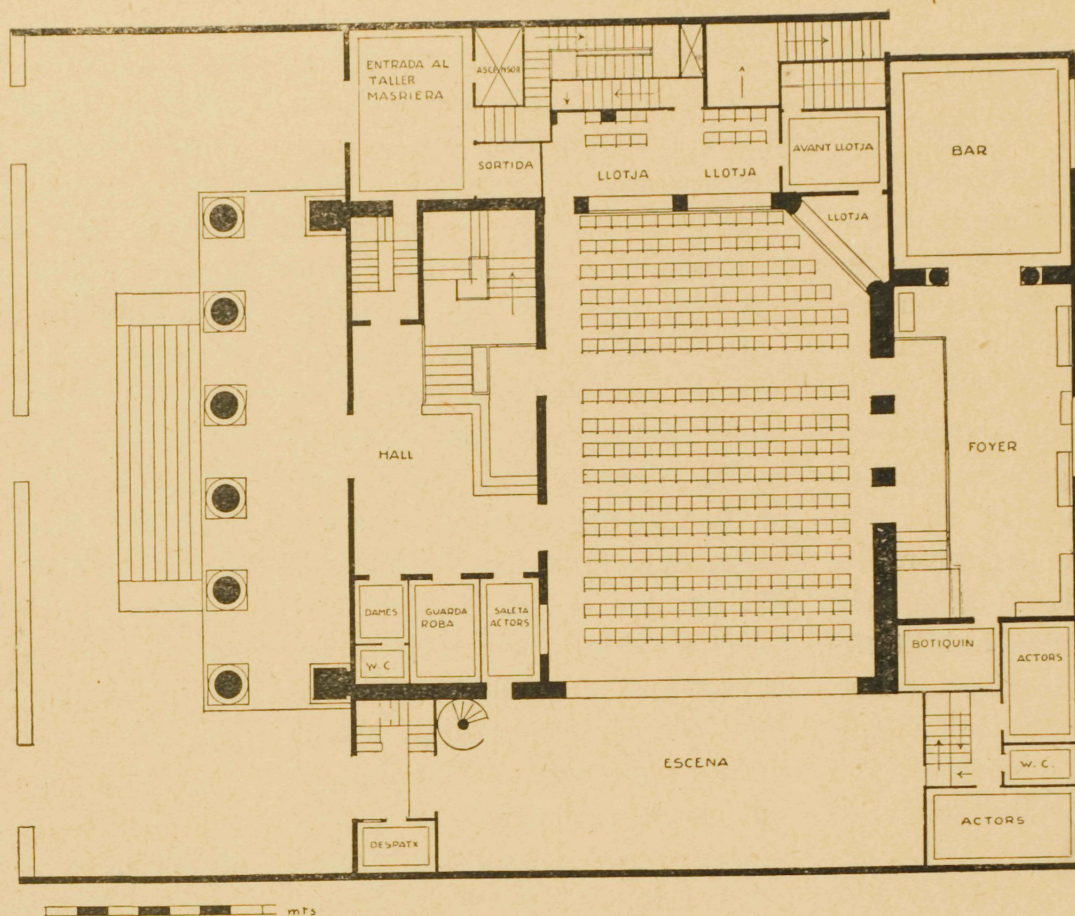
El públic pujarà per l'escalinata central i passant pels por-tics entrarà al vestibul. Aquest vestibul, decorat amb tons fos-

cos, amb el gran plafó «La Dansa» (obra de joventut del pintor que ja decorava l'antiga sala), a la part dreta, els sobreportes, així mateix pintats i la barana també sobriament decorada, donarà entrada a la sala d'espectacles.

La construcció i agençament de la sala i de l'escenari s'han efectuat estrictament d'acord amb les idees bàsiques que sobre el teatre té i practica el senyor Lluís Masriera. Parteix de la distinció essencial entre el teatre d'espectacle (aparo-sitat, grans moviments de masses, complicació de tramoia i maquinària...) i el teatre de comèdia pura (figura, acció, paisatge...) Masriera es decanta per aquest darrer. Cal que la sala sigui reduïda, per tal de què tots els espectadors puguin copsar els matissos de la veu i del gest. L'escenari, especial-

Secció longitudinal de l'edifici vista del cantó de l'escenari.- D'esquerra a dreta: portics, vestibul, amb l'escala de pujada a l'amfiteatre, en la part inferior i en la superior una de les sales del taller del pintor Lluís Masriera. A continuació, la sala «Stadium» amb les llotges i l'amfiteatre; a l'extrem dret el «foyer» amb el «bar» al fons.

Planta baixa de «Stadium»

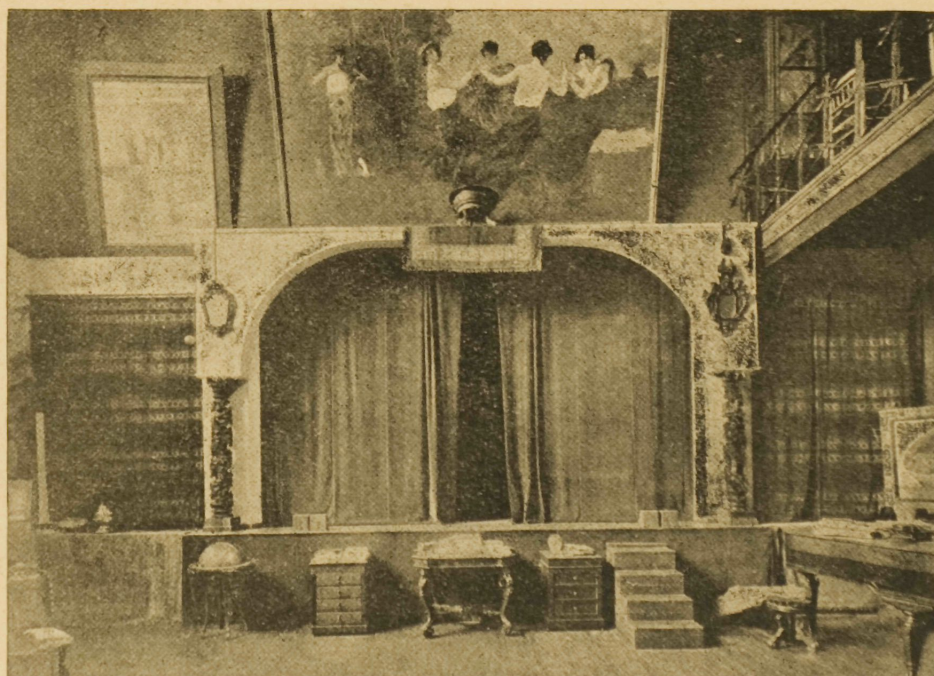
ment, ha de tenir petites dimensions, sobretot en l'alçària, a fi de què les figures guanyin en intensitat i destaquin per damunt de tota altra cosa. Aquests són els principis fonamentals que han presidit en la construcció de «Stadium».

La sala, entapissada d'una roba d'edomàs fins una alçada de set metres on començarà el fris pintat, contindrà setze rengles de seients i amb les llotges del fons i l'amfiteatre o més ben dit, mitja platea superposada, tindrà cabuda per a 440 espectadors còmodament asseguts. Una àmplia sortida, solament tancada amb cortines, comunicarà la sala amb el «foyer» i el «bar». Les proporcions del «foyer» el faràn especialment apte, quan s'escaigui, per a celebrar-hi exposicions, ço que constituirà un al·licient més.

L'escena quadrilonga, no tindrà prosceni. Serà, senzilla-

ment, com un marc de quadro penjat a la paret, però, sobri, sense enfarfecs decoratius ni atributs d'oripell de la tan rebregada heràldica teatral. Les seves proporcions permetran dividir-la en tres i canviar la central de mida a voluntat del director. Fins ara si un escenari

tenia, per exemple, deu metres, un bosc havia de tenir deu metres, un palau deu metres i una barraca pobra també la mateixa mida, puix molt poques vegades el recurs de les embocadures reduïa l'escena a les proporcions que lògicament havia de tenir. El nou escenari, per

L'escena de l'«Estudi Masriera» abans de començar la reforma, quan era estatge dels «Belluguets»

mitjà de dues pilastres fàcilment movibles, podrà adaptar-se sempre a les lleis de la proporció tantes vegades descuidades.

La bateria, ensorrada sota els taulons de l'escena, donarà llum reflectida, de manera que mai els personatges podran fer ombra a la decoració del fons.

Si a tot això afegim que les condicions acústiques i de visualitat són perfectes des de qualsevol punt de la sala i que no arriba a la mateixa el més lleu soroll del carrer, no cal dir que « Stadium » serà una cosa única i ideal tant en l'aspecte artístic com sota el punt de vista del confort, molt sovint negligit en la majoria de les nostres sales d'espectacles.

El recolliment de la bella sala i l'originalíssima com encertada situació de l'escena, fan pensar en les representacions i festes d'art que hom podrà realitzar-hi. Per exemple, el teatre de Molière, de Beaumar-

chais, de Marivaux i de Goldoni, l'òpera « da camera » de Mozart, els « divertiments » de Lully i de Cimarosa i tantes altres manifestacions artístiques que estan desplaçades en les grans i esbatanades baluernes de les habituals sales de concerts i d'espectacles i que en « Stadium » hi tindrien el lloc adequat.

No fòra això motiu també perquè els nostres autors i els nostres músics pensessin en fer obres d'aquest caient i que tan bella i prometedora mostra tinguérem amb « El Giravolt de Maig », de Josep Carner i el mestre Toldrà?

L'autor del projecte de reforma és l'arquitecte Joan Masriera, fill de Lluís Masriera, i és just reconèixer que ha fet honor a la tradició familiar.

Un altre dia parlarem de la part de local destinada a les sessions íntimes de la « Companyia Belluguet ».

L'actualitat Teatral Catalana

Informació:

Teatre Català Romea

Ahir, divendres, degué estrenar-se al teatre del carrer de l'Hospital la nova comèdia en tres actes, « Apta per a senyores », de J. Millàs-Raurell, amb el següent repartiment:

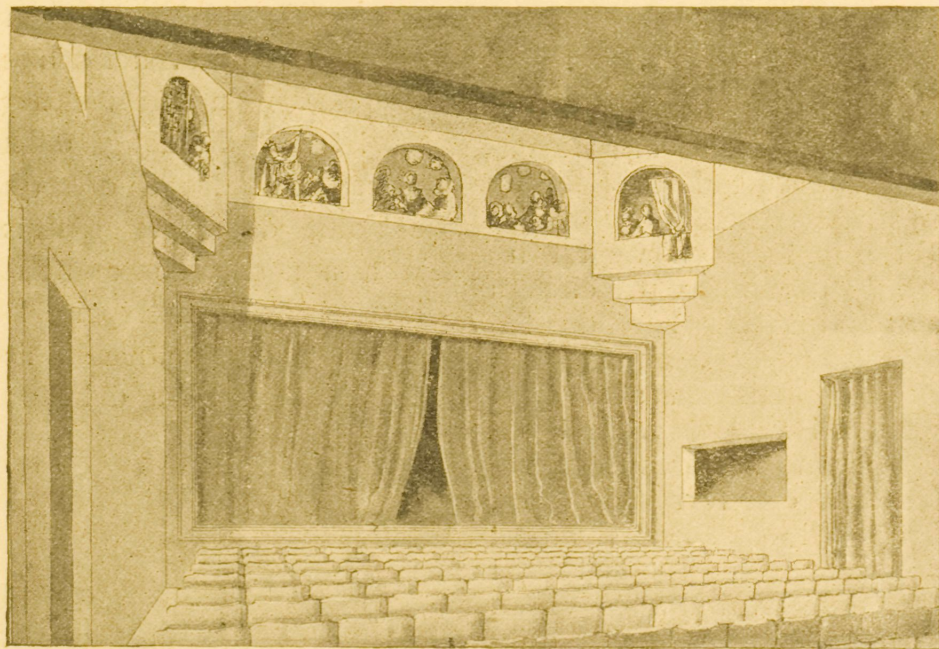
« Rosa Gomar », Maria Vila; « Xavier Gomar », Pius Daví; « Baró d'Aimar », Antoni Gimbernat; « Baronesa d'Aimar », Maria Morera; « Anna Maria », Emma Alonso; « Joan Peris », Pere Ventayols; « Ramon Segura », M. Giménez-Sales; « Robert », Manuel Amorós; « Marçal », Llorenç Duran.

Els escenògrafs Batlle i Amigó han pintat dues decoracions per a l'esmentada obra, en la qual l'empresa del Teatre Català Romea hi té posades moltes esperances.

Com compendran els nostres llegidors, no som a temps per parlar de dita estrena en aquest número, lo qual farem la propera setmana, amb el deteniment que es mereixen l'obra i el seu autor.

Teatre Parthenon

El diumenge, 30 d'octubre, tarda i nit, davant d'un públic força nombrós, la Companyia Pujol Fornaguera va representar la comèdia « Corpus », d'Alfons Roure. L'obra fou posada, com té costum aquesta companyia, amb una pulcritud extremada i els que hi prengueren part es feren aplaudir. La Sra. Pujol, com sempre, posà tot el sentiment en la interpretació del rol de « Maria »; en

Projecte de la nova sala pública de « Stadium », per Joan Masriera, amb el fris pintat pel seu pare Lluís Masriera.

Fornaguera, molt bé en «Xirinaacs».

També van plaure en Doménec i en Joan Estivill.

Cal felicitar a l'empresa pel bon desig que l'anima en posar les obres amb dignitat artística i no dubtem que així és com aconseguiran fer-se un públic incondicional.

Foment Martinenc

La notable companyia Pujol-Formaguera que amb tant d'èxit actua en el «Teatre Parthenon», ha inaugurat al «Foment» de Sant Martí, una temporada teatral pels dijous no festius. Ajudar pel nombrós públic que va acudir a la primera representació, és d'esperar que l'empresa obtindrà brillants resultats.

L'esforç que representa portar a les barriades una bona companyia i en dies feiners, mereix un aplaudiment ben efusiu.

La primera representació catalana tingué lloc el dijous, dia 27 d'octubre, amb la comèdia d'Alfons Roure, «Corpus», jugada amb molt encert per les senyores Pujol, Arquer, germanes Hossas, Turallos, Guar, Prats i els senyors Estivill, Serrat, Doménec, Pujol, Viñallonga i Nolla; Joan Fornaguera fent el «Pau Xirinaacs», es distingí per la comicitat de bona llei que hi posà.

Tribuna lliure

El teatre català, el vertader teatre català, disposa, enguany, d'una sola escena on només hi poden concórrer un cert nombre reduïdíssim a més no poder, d'autors. Són els mateixos de cada any, els quals, talment cuiners privilegiats, ens servei-

xen els plats de sempre, però diferentment condimentats. Ells, solament ells, són els únics que, per ara, tenen entrada al nostre teatre. Els altres, els que tenen originals entregats amb prometença d'estrena o que per manca d'influència es veuen postergats, es cansen d'esperar, es neguitejen.

Mentre tinguem primers actors, per cert força estimables, que, amb veu nasal, gestos ridículs i caminar xarlotesc, es prestin a desvirtuar-se actuant de pallassos en obres per tots nosaltres ben conegudes, l'estrena de les quals solament ha estat possible en mires al calaix, la nostra escena decaurà inevitablement. Tot primer actor, pel sol fet d'ésser-ho, ha de tenir, ha de voler tenir, bon tros més d'apreci al seu art, no pot ni ha de permetre mistificar-lo... Segons quins papers ha de comprendre que no li escauen, que no són per ell. Per damunt de tot convencionalisme ha de predominar l'afany de no denigrar la escena que es trepitja.

Bo és que durant la temporada es donguin a conèixer obres originals i inèdites, fins i tot alguna que altra d'estrangera, la traducció de la qual vertaderament valgui la pena de mostrar-se al nostre món teatral, però també s'ha de pensar, i això és molt necessari tenir-ho en compte, en reprendre, de tant en tant, amb sovintejada freqüència, aquelles altres qualificades de vertaderes joies de la nostra escena. Si bé la joventut sembla, i en veritat ho està, més decantada pel cinema i esports que per l'art de Tal·lia, un tant per cent, escàs si voleu però existent, s'ha girat de cara al teatre. Aquest jovent desconeix obres tan valuoses com «El ferrer de tall», «Mar i cel», «Seny i amor, amo i senyor», «La llotja» i d'altres que avui dia es veuen oblidades injustament. Per quin motiu, si volem conèixer obres que tants jorns de glòria han donat al nostre teatre hem d'anar a raure a societats, ateneus

i casinos? Es que l'empresa del nostre únic teatre català, hi està enemistada? Per què?

JOSEP M.ª SALAS I JULIA

Cicle de conferències sobre temes d'Història del Teatre

El Conservatori del Liceu, que està realitzant una campanya de renovació de les seves activitats, ha organitzat per als mesos de novembre i desembre, un curset breu de conferències sobre Història del Teatre. Aquestes conferències han estat encarregades al conegut crític Guillem Díaz-Plaja, professor a la Universitat de Barcelona, que desenrotllarà el següent programa:

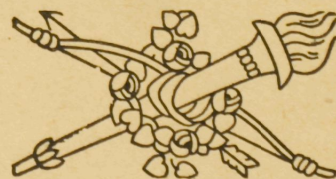
I (6 de novembre). — Acció i escenografia.

II (20 de novembre). — El protagonista i el seu criat.

III (4 de desembre). — El personatge inexistent.

IV (18 de desembre). — Direcció del teatre contemporani.

Aquestes conferències han estat datades en dia festiu (primer i tercer diumenge del mes), i seran donades a dos quarts de dotze del matí. L'assistència a aquestes conferències és lliure, prèvia inscripció i pagament d'una matrícula reduïda a la Secretaria del Conservatori.

TEATRE CATALA "AMATEUR"

AMATEURS NOTABLES

Josep Galtés Cardús

La mort va separar de nosaltres, el dia 15 d'agost d'enguany, un dels valers més positius i entusiastes del teatre d'«amateurs» de Catalunya. Tot just fa tres setmanes que la ciutat d'Igualada homenatjava la seva memòria.

Josep Galtés era home de múltiples activitats en totes les quals excellia. La seva modèstia era tan gran com l'abrandament que posava en totes les coses en què intervenia. Tenia el do de la simpatia i de fer-se cordialment seus tots el qui el tractaven i als quals convertia desseguida en col·laboradors seus.

Pintava i decorava amb gust exquisit i no cal dir que, en aquest aspecte, la ciutat d'Igualada conserva, bo i agraïnt-les, algunes de les seves obres, mentre l'«Ateneu» li atorgava el lloc de mestre en la seva escola de dibuix.

També en la música va manifestar les seves inquietuds, ja que insospitadament va revelar-se Galtés com a compositor, per

bé que no havia cursat mai estudis d'aquesta especialitat.

Amb tot, ço que més li plavia era el teatre, que sentia amb tota intensitat i en el conreu del qual va aconseguir destacar-se esmerçant-hi les millors hores de la seva vida.

Josep Galtés va néixer a Igualada el 8 de novembre de 1878 i no tenia encara catorze anys quan va ingressar en el quadro dramàtic de la Societat dels Lluïsos, on tot seguit sobressortí en representar obres com «Els trabucaires» i «El puntal de la casa».

Tres anys després, fou sol·licitat per a formar part de la Secció de teatre de l'«Ateneu Igualadí», distingint-se per la pulcritud i honestedat artística que posava en l'estudi i en la interpretació de cada personatge que hom li indicava, tant si era de primer ordre com secundari. La interpretació de «Les joies de la Roser», «La creu de la masia» i altres obres, varen ésser motiu de que el nom de Galtés gaudís d'un cert prestigi i que la Companyia Tressols-Ferrer, en una ocasió que actuava a Igualada, demanés la seva cooperació.

Després va entrar com a primer actor al «Centre Moral Instructiu de Sant Josep», on va consagrar-se representant l'«Albert», de «La mare»; l'«Esquerrà», d'«El ferrer de tall»; «Don Josep», de «Gent d'ara»; l'«Erasme», d'«El mas perdut»; el «Roc», de «La creu de la masia»; el «Frederic», de «Foc nou» i altres personatges ben diferents l'un de l'altre i que posaven en evidència la ductilitat i condicions artístiques que posseïa.

En desaparèixer el «Centre Moral», va actuar en el «Círcol Mercantil», representant-hi varies sarsueles. Un dels triomfs més assenyalats que tingué en aquesta societat, fou «L'Arlesiana», en la que va fer-hi el

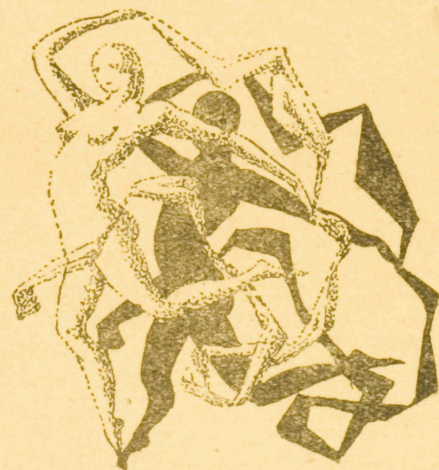
pastor «Ballasar», amb una perfecció remarcable.

El malaguanyat amic Galtés era, també, un excellent director d'escena. No és molt llunyà el record de la representació que la seva Companyia va donar de «Jesús de Nazareth», d'Angel Guimerà, en la qual hi jugaven un centenar de figures i totes es movien amb una justesa i una seguretat admirables.

No és estrany, doncs, que sots l'experta direcció de Josep Galtés, l'«Ateneu Igualadí» complí en la seva llarga actuació artística, èxits com «Mossén Janot», «Hores d'amor i de tristesa», «Foc nou», «Maria Rosa», «Mar i cel», «Papà ministre», «Terra baixa» i les estrenes de les obres «Això és la vida» i «La llei més forta», de Manuel Gomis.

Si tot això no fos prou, la Secció de teatre de l'«Ateneu Igualadí», dirigida per Josep Galtés, va prendre part al Primer Concurs de Teatre Català «Amateur», obtenint el primer premi de la Secció C. i una artística copa, ofrena de l'empresari del teatre Novetats, Josep Canals. Aquesta fou, indubtablement, la darrera branca de llorer que en recompensa d'una vida d'esforços i neguits, auriolada per un ideal i una voluntat de ferro, coronava la seva llarga i fructuosa actuació artística.

FLORENCI CORNET.

Informació

BARCELONA

CATALUNYA A. A. — Diumenge a la tarda, la companyia que actua sota la direcció de Manuel Sanchez representà la tragèdia d'Angel Guimerà «Mar i Cel», assolint una interpretació ben remarcable.

Sobressortiren notablement la primera actriu Maria Callejas i Ricard Blanch, que ens feu un «Said» admirable, demostrant-nos les seves qualitats de bon actor. Estigué encertadíssim de dicció i gest i en la relació del primer acte obtingué una franca ovació. Secundaren la bona interpretació els senyors E. Sanchez, J. Alemany i C. Francolí. Força discrets els senyors Robreño, Serrallonga, Mora, Gàndara i Parés. El director de la companyia Manuel Sanchez, molt encertat en l'«Hasen» i molt just en la caracterització.

L'obra fou acuradament presentada i vestida.

FOMENT AUTONOMISTA CATALA. — El notable quadre escènic «Mossèn Cinto», que tan encertadament dirigeix el primer actor Andreu Guixer, va representar el darrer dimarts, diada de Tots Sants, la traducció catalana de la comèdia de Louis Verneil, «La senyoreta mamà», excellentment interpretada per la senyoreta Prats, la senyora Ricart i els enyors Permanyer, Mingo i Enric.

Per el diumenge, dia 13, anuncien «El crim de Vera Mirtzewa»,

ASIL DE SANT JOAN DE DEU. — Diumenge passat a la tarda, el «Grup Escènic Progrés» que dirigeixen Manuel Dexeus i Francesc Fornells, va representar «Dos com se neguen» i l'estrena «Els Voluntaris» diàleg dramàtic de M. Dexeus, amb decorat exprofés d'Antoni Castellet. El selecte públic que omplia la sala, aplaudí amb entusiasme a tots els actors, destacant-se els Srs. Dexeus, Fornells, Llimós, Oliver, Planas, Aguilar, Serra, Jaumà i Masachs.

CASAL CATALA REPUBLICA DEL COLL. — El diumenge prop-passat el quadre escènic de

dit Casal dirigit per Ricard Pomar posà en escena la divertida obra «Galletes Jordan», la que va fer passar una bona tarda a la nombrosa concurrència que omplena el local.

En Ricard Pomar feu una creació de «Jordan»; la Sra. Eulalia Munt, encarnà una «Paula» com poques vegades s'ha vist feta per aficionats, secundant-los admirablement les senyoretas Francesca Pomar, Teresa Noguera i els senyors Llimona, Romàn, Maillo i Eusebi.

En acabar l'obra va aixecar-se moltes vegades el teló per a correspondre als aplaudiments de la concurrència.

TERTULIA TEYSS (Cabanyes, 33 i 35). — Demà diumenge, dia 6, a dos quarts de cinc de la tarda, es posarà en escena, sota la direcció de Miquel Sabater, el poema en tres actes, d'Ignasi Iglésias «Gira-sol», prenent-hi part les senyoretas Mercè Roig, Adelaida Montolio i els senyors Miquel Sabater, Josep Villar, Antoni Buxadós, Manuel Porqueres i Marcellí Diaz.

SOCIETAT OBRERA «L'ARTESA». — Es bonic veure com Entitats d'aquesta naturalesa s'esforçen en presentar davant del seu públic un conjunt d'amateurs dignes de tot elogi i a la vegada sense mirar despeses, cuiden les obres i les munten amb dignitat, ço que vol dir que compten amb una direcció que sap el que es fa.

Ho constatem així, perquè el diumenge passat assistirem a la representació de «El Cardenal» i restarem sorpresos tant per ço que fa referencia a la presentació com per l'execució, qual direcció anava a càrrec del Sr. F. Martínez, que be mereix que el felicitem sincerament. La Senyora Callejas en la «Claricia de Medici» es portà brillantment; el mateix podem dir del Sr. Sabartés que en el «Cardenal» estigué en tots moments com un veritable actor; no menys es pot dir del Sr. Martínez fent el «Beppo»; els demés, tots ajudaren a fer un conjunt admirable.

S'estrenà un decorat del senyor Carsellé, ben vistós i de bon efecte.

UNIO COOPERATISTA. — «L'Institut d'alumnes i ex-

alumnes de l'Escola del Treball» celebrà el dia 29 d'octubre, el primer festival de teatre dels que té anunciats.

La sala estava plena d'un públic escollit i ben disposat a aplaudir l'estrena de la comèdia en tres actes «Ombres humanes», original de Joan Forment. L'obra, en conjunt, està força bé, i està dialogada amb sobrietat. Amb tot, conté repeticions que el mateix autor podria cuidar de retallar en benefici de la comèdia. De totes maneres, cal dir que en el Sr. Forment se li endevinen condicions pel conreu de l'art dramàtic.

En quan a la interpretació, es destacà d'una manera especial, el Sr. Josep Masip el qual portava tot el pes de l'obra. Es de remarcar el treball dels senyors A. Rosell, R. Candell, E. Alin, S. Lafiguera, E. Navarro i altres que amb el seu esforç van contribuir a l'èxit. No podem dir el mateix de les senyores Laura Gassó i Lola Riba, les quals demostraren que no sabien el paper, tal vegada, refiades de llur professionalisme; però oblidant la consideració que el públic sempre es mereix i si més no, de l'atenció que havien de tenir per l'obra i per l'autor.

La direcció confiada al senyor Masip, acurada i digna. L'autor assistí a la representació i es veié obligat a sortir amb els intèrprets a cada final d'acte.

GRACIA

ORFEO GRACIENC. — El diumenge, dia 30 d'octubre, aquesta catalaníssima entitat, va celebrar un acte en recordança d'Ignasi Iglésias. Comencà amb un acurat parlament que llegí el president Sr. Forcada, enaltint tant rellevant figura del Teatre Català, prematurament traspassada, quant encara hauria pogut aportar a la nostra escena més dies esplendorosos, seguint l'enfilall d'obres, que malauradament s'estroncà amb la seva mort sopada.

Seguidament va representar-se «Els Vells», interpretat magistralment pel quadre escènic que dirigeix el notable primer actor Enric Gimenez, col·laborant-hi, desempenant alguns personatges de l'obra, varis socis de l'«Orfeo» fidels amateurs, que

no desdigueren en res, enmig del notable quadro que hi actúa tots els diumenges a la tarda.

Finalment, a la darrera part del programa, hi hagué lectura de poesies originals del malaguanyat poeta dels humils, a càrrec de la senyoreta Olivella, del jove Roure i dels Srs. Riera i Delclós.

En conjunt, una solemnitat de les que deixen bon record, per mantenir el caliu d'aquell afecte tant assenyalat, que el poeta havia sentit sempre per l'«Orfeo Gracienc».

ATENEU REPUBLICA. — Aquesta entitat ha inaugurat la temporada teatral amb una vetllada a honor de Santiago Rossinyol, posant en escena «El pati blau» i «El pintor de miracles».

Properament tindrà lloc el festival d'homenatge a Apelles Mestres, la data del qual s'avisarà oportunament.

ARGENTONA

FOMENT REPUBLICA. — El grup escènic que tan encertadament dirigeix el senyor Suari Mora, va representar el dia de Tots-Sants, amb força èxit, les sarsueles «El somni de la Innocència», i «El senyor Palaudaries».

AVINYO

El diumenge, dia 23 d'octubre proppassat, actuà al teatre del café de J. Herms, una companyia d'aficionats de Sant Fruitós de Bages, que posà en escena «Terra Baixa», d'Angel Guimerà. Fou molt ben interpretada.

BREDA

Diumenge, a la tarda, el Grup d'amateurs del «Casino» va representar «Maria Rosa», d'Angel Guimerà i per fi de festa «Jo i ell», de Lluís Millà.

El nombrós públic que assistí a la vetllada va premiar la labor dels intèrprets, especialment la de la senyoreta Elvira Coma i senyora Marta Vallespir.

CASTELLAR DEL VALLES

ATENEU CASTELLARENC. — L'Esbart Teatral de dita entitat, ha representat amb bon gust i força èxit, «Els novícs de

l'Amor», de J. Moliné i «La dama roja», d'Alfons Roure.

—La Secció dramàtica d'Ulldemolins va representar, davant d'un nombrós públic, «L'aprenent nou», «El vailet de la masia», «El paralític» i el «Quarto de les rates», obres molt ben interpretades per un estol d'infants dirigits per Mn. Martorell.

LA BISBAL

TEATRE OLYMPIA. — La Secció dramàtica de l'«Ateneu Pi i Margall» va posar en escena, fa dos diumenges, l'obra «Els germans Ferrerons», de Pere Cavallé, essent força aplaudida pel nombrós públic que hi assistí.

ESCUT EMPORITA. — El quadro dramàtic d'aquesta entitat, anuncia la propera representació de l'obra «Papellones».

MATARO

SOCIETAT IRIS. — L'elenc artístic d'aquesta Societat va inaugurar la temporada de tardor i hivern amb les obres «La Morta» i «Flors i Violes», de Pompeu Crehuet, i «Joventut», d'Ignasi Iglésias.

En la primera obtingueren un bon èxit les germanes Tarrós, encertades com sempre, i la senyora Grillot. Molt bé la senyoreta Moulines, en «Eloi», igual que els senyors Vilaret i Bescós.

«Flors i violes» fou excellentment interpretada per la senyora Grillot, senyoretas Moulines i Tarrós i els senyors Comas, Bescós, Calafell, Vilaret i Francisco.

«Joventut» obtingué una ajustada interpretació per part de les senyores Eduvigis Tarrós i Antonia Grillot i els Srs. Comas. Lluís Calafell, Josep Calafell, Rodríguez i Francisco.

Aquestes tres obres foren presentades amb decorat exprés i amb servei de sastreria de l'acreditada casa Patuel.

L'esmentat Elenc prendrà part en el II Concurs de Teatre Català Amateur amb «La morta» i «Joventut».

CERCLE CATALIC. — La Secció infantil d'aquesta entitat va posar en escena el drama en un acte «De la vida errant». Els petits interpretadors saberen fer-se aplaudir.

Després, l'Elenc artístic representà el drama en tres actes de Lluís Rossic «El preu de la glòria», Tots els intèrprets, sense excepció, mereixeren els entusiasmes aplaudiments que els foren tributats.

MOLINS DE REI

FOMENT AGRICOLA, INDUSTRIAL I COMERCIAL. — El passat dimarts, dia 1, la meritíssima agrupació «Estudi d'Art Dramàtica», que dirigeix Josep Cariteu, va representar d'una manera encertadíssima, com ja té per costum, «La morta», de Pompeu Crehuet, i «L'héroie» de Santiago Rossinyol.

Es feren aplaudir extraordinàriament, en la primera de les obres susdites, tots els que hi prengueren part o siguin les senyores Concepció Badia, Joana Maymó, Pepeta Munné i Mercè Llauredó i els senyors Josep Cariteu i Isidre Esteve.

L'execució de «L'héroie», fou també molt celebrada mereixent l'aprovació entusiasta del nombrós públic que assistí a la festa, els intèrprets senyores Joana Maymó, Concepció Badia, Pepeta Munné i enyors Josep Cariteu, Isidre Esteve, Lluís M. Puiggarí, Josep Julià, Jaume Canals, Francesc Julià, Antoni Parellada, Jaume Marcé i Joan Olivé.

SABADELL

COOPERATIVA «LA SABADELLENCA». — Organitzat per un grup d'obrers propagadors de la llengua internacional Esperanto, tingué lloc una funció teatral, en la que la companyia «Renaixement» que dirigeix Joan Torras, posà en escena l'obra d'Albert Llanas, «Don Gonzalo o l'orgull del gec». A continuació, el senyor Torras, recità alguns fragments de «La Creu de la Masia».

El nombrós públic que assistí a aquesta representació, premià, amb forts aplaudiments la meritòria tasca que portà a cap dita Companyia.

S. C. «EL CIERVO». — En aquesta Societat va debutar la companyia que dirigeix Joan Pons, de Barcelona, posant en escena l'obra escrita pel mateix director «El salvatge redimit».

L'obra que fou molt ben inter-

pretada, meresqué forts aplaudiments del públic, que omplenava la sala. En canvi el valor literari fou d'una pobresa que feia plorar.

Com a final representaren el sainet en un acte, «Se alquila o la fugida d'En Cametes».

SANT POL DE MAR

TEATRE AMOR SOCIAL. — Tal com havíem anunciat, diumenge darrer la Secció de teatre de «Palestra» posà en escena el drama en tres actes, de Manuel Folch i Torres «Reixes enfora».

Amb una bella forma els intèrprets compliren cadascú amb el paper que se'ls havia confiat, rebent del públic que omplia el local uns sorollosos aplaudiments, que es repetiren amb «Mestre de Minyons» de Josep Feliu i Codina, que per a fi de festa es representà esplèndidament.

En resum: una bona actuació de l'Elenc.

TARRAGONA

TEATRE PRINCIPAL. — La companyia catalana del primer actor Lluís Carreres, segueix actuant amb èxit en aquest teatre.

Diumenge proppassat, a la tarda, posà en escena l'obra d'En Folch i Torres «Les arrecades de la reina», i a la nit l'obra d'En Sagarra «La corona d'espines».

En ambdues obres conquerí força aplaudiments tota la companyia, la qual és completada pel grup d'aficionats de l'«Orfeó Tarragoní». Sobretot a la nit, amb l'obra d'En Sagarra, les actrius Sra. Fernández, «Marta» i Margarida Espinosa, «Mariagneta», s'emportaren gairebé tota l'atenció dels concurrents que omplien el teatre.

Carreres, en el paper de «Eudald», reeixí plenament. En «Les arrecades de la Reina» treballaren els aficionats locals Borrut i Pallach. «Gabí» i «Manoi» foren llurs respectius papers, i no desmereïren pas del conjunt, treballant amb entusiasme.

La premsa local ha vingut inscrint notes i anuncis de la companyia que el diumenge, dia 23 d'octubre, debutà en aquest teatre. El públic ha correspost bas-

tant bé a aquest esforç, inicial, i si continua així tindrem ja assegurada la temporada d'hivern, en la qual podrem admirar els aïmants de la nostra escena nacional, una munió de belles obres que figuren en el repertori de la companyia dirigida per Lluís Carreres i en la qual figura la primera actriu Marta Vallespino-sa.

A la tarda es representà l'obra d'En Folch i Torres «Marieta, filla única», i a la nit l'obra d'En Sagarra «L'hostal de la Glòria».

Ambdues obres agradaren força, i tot el conjunt resultà gairebé insuperable. Els aplaudiments foren intensos, sobretot en la funció de la nit.

ATENEU DE TARRAGONA.

— La Secció de Teatre d'aquesta entitat cultural ha celebrat ja algunes reunions, en les quals s'ha estudiat la conveniència d'iniciar les tasques teatrals en el teatre que posseeix. En concret no hi ha res resolt encara, però tot fa esperar que no trigarem gaire a veure iniciat en aquella casa un intent de representacions catalanes, a base d'aficionats tarragonins amb la col·laboració de dues actrius foranes.

Celebrariem que aquest bell projecte fos aviat un fet.

TERRASSA

FRATERNITAT REPUBLICANA DE SANT PERE. — El grup teatral «Joventut», que actua en dita entitat, va representar el 22 d'octubre prop-passat, «Els fills» de Millàs-Raurell.

Sobresortiren en la representació la senyoreta Burgés i els senyors Llach i Cardona.

Està anunciada l'estrena del drama en tres actes «L'Amistancada», de l'escriptor terrassenc Jaume Figueres.

Noticiari

El nostre bon amic i col·laborador Jaume Rosquelles Alessan, president de l'Associació Nacional de Radiodifusió, passa pel dolorós trànsit del traspàs de la seva esposa, la senyora Concepció Font.

El nostre amic Rosquelles sap

com en aquesta casa compartim l'afflicció que el colpeix.

Llegim que el Govern anglès ha suspès la subvenció que en 1930 va concedir al teatre líric «Covent Garden», de Londres. Aquesta subvenció era de 17.500 lliures esterlines anuals i durant un terme de cinc anys.

Per a substituir el subsidi del Govern, i per tal de poder continuar donant representacions d'òpera, les emissores angleses i algunes companyies de fonografia, han acordat subvencionar amb 7.500 lliures esterlines cada any les emissores, i 5.000 les companyies, les susdites representacions.

Senyor Josep Rodés, prengui exemple!

Ens plau comunicar als nostres llegidors que l'eminent escriptor sicilià Salvatore Lo Presti, de Catània, ens anuncia la propera tramesa d'un treball escrit expressament per a TEATRE CATALA, en llengua catalana.

El divendres, dia 28 d'octubre, va inaugurar-se solemnement el curs de conferències 1932-33 organitzat per l'Associació d'Amics d'«El Matí».

Després d'unes paraules de presentació del Rvd. Gil Parés, va dissertar el Sr. Adrià Gual sobre el tema «Conversa a l'entorn del teatre religiós».

La conferència del senyor Gual fou seguida amb interès per la nombrosa concurrència que, en finalitzar, va aplaudir amb entusiasme a l'illustre dissertant.

Correspondencia

J. C. C. (Terrassa). Acceptat el seu oferiment. — J. M. R. — Publiquem el seu escrit. Pot seguir enviant. — V. R. (Sentmenat). No ens agrada prou. — Tertulia Teys. Molt agraïts. — S. T. de «Palestra». (Sant Pol de Mar). Poden trametre'ns quan i com els plagui l'import de la subscripció. — V. B. Què hi farem! — A. G. No tenim cap motiu per dubtar de la imparcialtat de les persones que indica. — P. B. Es feina llarga.

Imp. Ràpides Valls, Tàpies, 4